

Εφετείου Πειραιά: 929/2003

Πηγή: ΔΕΕ 2/2004 σελ. 208

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ. ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΔΟΤΗ. ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΟΛΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΟ ΙΚΑ. ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ. Όταν ο εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημίωσής του, τόσο ως προς την ευθύνη του για αποζημίωση κατά το κοινό δίκαιο, όσο και ως προς την προβλεπόμενη από το Ν 551/1915 ειδική αποζημίωση, εκτός εάν πρόκειται για χρηματική ικανοποίηση του εργαζομένου λόγω ηθικής βλάβης. Η παραπάνω απαλλαγή του εργοδότη αφορά όχι μόνο στην περίπτωση που προκλήθηκε από πράξη ή παράλειψη προστηθέντων από τον εργοδότη, καλύπτει και την περίπτωση που προκλήθηκε από πράξη ή παράλειψη προστηθέντων από τον εργοδότη, καλύπτει και την περίπτωση της αμέλειας που έγκειται στη μη τήρηση διατάξεων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. Όταν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή των από αυτόν προστηθέντων, συντρέχει υποχρέωση καταβολής στον εργαζόμενο της διαφοράς που προκύπτει από το ολικό ποσό που χορηγεί το ΙΚΑ κατά το άρθρο 34 παρ. 2 ΑΝ 1841/1951 και της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης.

Διατάξεις: άρθρα 34 (παρ. 2), 60 (παρ. 3) ΑΝ 1846/1951, 16 (παρ. 1) Ν 551/1915, 330 ΑΚ, 533 ΚΠολΔ.

Πρόεδρος: Ε. Ζάμπρας, Πρόεδρος Εφετών

Εισηγήτρια: Δ. Τσουτσάνη, Εφέτης

Δικηγόροι: Π. Μαντούβαλου, Μ. Λυμπέρη

[...] Από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 ΑΝ 1846/1951, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 Ν 551/1915, κωδικοποιημένου με το ΒΔ της 4.7/25.8.1920, συνάγεται ότι, όταν ο εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ και υποστεί ατύχημα κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής αυτής, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημίωσής του, τόσο ως προς την, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, ευθύνη για αποζημίωση, όσο και ως προς την προβλεπόμενη από τον ως άνω νόμο 551/1915 ειδική αποζημίωση, εκτός αν πρόκειται για χρηματική ικανοποίηση του εργαζομένου προς αποκατάστασή του που προκάλεσε το ατύχημα. Μόνον αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή αυτών που ο εργοδότης έχει προστήσει, ο τελευταίος έχει την υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο την από το άρθρο 34 παρ. 2 ΑΝ 1846/1951 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ της από το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των παροχών που χορηγεί το ΙΚΑ. Η ανωτέρω απαλλαγή του εργοδότη, αφορά όχι μόνον την περίπτωση που το ατύχημα προκάλεσε πράξη ή παράλειψη του εργοδότη ή του εργαζομένου, αλλά και την περίπτωση που προκλήθηκε από πράξη ή παράλειψη προστηθέντων από τον εργοδότη, καλύπτει δε και την περίπτωση της αμέλειας που έγκειται στη μη τήρηση διατάξεων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων (βλ. ΑΠ 1602/1998 ΕλΔ 42,131).

Ο ενάγων και ήδη εκκαλών-εφεσίβλητος ΑΕ, με την από 29.2.2001 αγωγή του ισχυρίζεται ότι στις 10.4.2000, ενώ εργαζόταν ως μαθητευόμενος κρεοπώλης στην επιχείρηση κρεοπωλείου της πρώτης εναγομένης, υπέστη εργατικό ατύχημα με συνέπεια τον ακρωτηριασμό του αντίχειρα και του δείκτη του δεξιού χεριού του και ότι το ατύχημα αυτό οφειλόταν σε υπαιτιότητα της εργοδότης του, πρώτης εναγομένης, η οποία δεν είχε λάβει τα προβλεπόμενα από τις σχετικές διατάξεις μέτρα για την ασφαλή λειτουργία των μηχανημάτων του κρεοπωλείου της και των προστηθέντων από αυτήν δευτέρου και τρίτου από τους εναγομένους, οι οποίοι είχαν οριστεί ως υπεύθυνοι για την ασφαλή λειτουργία της ως άνω επιχείρησης.

Ζητεί δε ν' αναγνωρισθεί ότι οι εναγόμενοι οφείλουν να του καταβάλουν σε ολόκληρο ο καθένας: α) το ποσόν των 2.290.032 δρχ. που απώλεσε από τα εισοδήματα που θα είχε από την εργασία του, λόγω του τραυματισμού του και της ανικανότητάς του προς εργασία, το χρονικό διάστημα από 12.4.2000 μέχρι τη συζήτηση της αγωγής, β) το ποσό των 101.779.200

δρχ. που πρόκειται να απωλέσει από τα εισοδήματα που θα είχε από την εργασία του, λόγω του τραυματισμού του και της ανικανότητάς του προς εργασία, το χρονικό διάστημα από τη συζήτηση της αγωγής μέχρι την 10.4.2040, γ) το ποσό των 19.990.000 δρχ. για χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης του.

Με τέτοιο περιεχόμενο και αιτήματα, η αγωγή αυτή είναι νόμιμη μόνον ως προς το αίτημά της για την καταβολή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, στηριζόμενη στις διατάξεις που προαναφέρθηκαν και εκείνες των άρθρων 914, 932, 330 ΑΚ, ενώ ως προς τα υπόλοιπα αιτήματά της δεν είναι νόμιμη, εφόσον, σύμφωνα με όσα αναφέρονται σ' αυτήν, ο ενάγων εργαζόταν σε περιοχή στην οποία είναι υποχρεωτική η ασφάλιση στο ΙΚΑ και για το ατύχημα δεν αποδίδεται δόλος στους εναγομένους. Επομένως τα πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο δέχθηκε τα ίδια, ορθά εφάρμοσε τις διατάξεις που προαναφέρθηκαν, δεν έσφαλε και ο πρώτος λόγος της έφεσης του ενάγοντος, με τον οποίο υποστηρίζει τα αντίθετα, είναι αβάσιμος κατ' ουσίαν και απορριπτέος.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων [...] αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Δυνάμει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου ο ενάγων προσλήφθηκε από την πρώτη εναγομένη για να παρέχει τις υπηρεσίες του σ' αυτήν ως μαθητευόμενος κρεοπώλης στο κατάστημά της Super Market που διατηρεί επί της λεωφόρου Δ. αρ. ...στο Κ.

Κατά την πρόσληψή του δεν είχε καμία προϋπηρεσία σχετική με το επάγγελμα του κρεοπώλη και γι' αυτό προσλήφθηκε και ως μαθητευόμενος. Στις 11.4.2000, δηλαδή την επομένη της προσλήψεώς του, ο ενάγων εμφανίστηκε στο κρεοπωλείο της πρώτης εναγομένης για ν' αναλάβει εργασία ως μαθητευόμενος κρεοπώλης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα εκπαίδευσης νέων κρεοπωλών, ο ενάγων έπρεπε κατά την πρώτη εβδομάδα να ενημερωθεί μόνο για το τμήμα, για το χώρο της εργασίας του, για τους κανόνες ασφαλείας, τους κανόνες υγιεινής, την επικοινωνία με τον πελάτη, την καθαριότητα του τμήματος, την ατομική εμφάνιση και την εν γένει καθαριότητα και μόνο μετά την πέμπτη εβδομάδα να ασχοληθεί με την τεχνική κοπής κρεάτων (βλ. σχετικό προσκομιζόμενο εγχειρίδιο).

Αντί αυτών, όμως, ο τρίτος εναγόμενος, ο οποίος είχε οριστεί από την πρώτη εναγομένη ως υπεύθυνος λειτουργίας του κρεοπωλείου και είχε αναλάβει την εκπαίδευση του ενάγοντος, περιορίστηκε μόνο σε μια απλή επίδειξη λειτουργίας της μηχανής του κιμά και κατά την 11.00' ώρα της ίδιας ημέρας του έστειλε μία πελάτισσα για να την "εξυπηρετήσει". Αυτή ζήτησε από τον ενάγοντα να της κόψει κιμά. Ο τελευταίος επιχείρησε να εκτελέσει την παραγγελία αυτή σε μία από τις δύο κρεατομηχανές του καταστήματος και συγκεκριμένα στη μηχανή τύπου Garby Ngn.

Πάνω στη μηχανή αυτή υπάρχει μεταλλικό ταψί, μήκους 61 εκ., πλάτους 31 εκ. και ύψους 9 εκ. για την τοποθέτηση του κρέατος και την προώθησή του στη χοάνη, διαμέτρου 13 εκ. Και στη συνέχεια στον ατέρμονα κοχλία για πολτοποίηση. Πάνω από τη χοάνη υπήρχε μεταλλικό κομμάτι ηλεκτροσυγκολλημένο στο ύψος του ταψιού πλάτους 15 εκ. περίπου με οπή 4 εκ. για χρήση ξύλινου βοηθητικού εργαλείου. Η οπή αυτή έπρεπε αποτρέπει εντελώς την είσοδο του χεριού εκείνου, ο οποίος θα χειριζόταν τη μηχανή για την αποτροπή ατυχημάτων, σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 77 του ΠΔ 14.3.1934, 1 ΠΔ 212/1976. Τα αρμόδια όμως όργανα της εναγομένης από έλλειψη της προσοχής που όφειλαν από τις περιστάσεις και μπορούσαν να καταβάλουν ως υπεύθυνοι συνετοί άνθρωποι, δεν φρόντισαν να τοποθετηθεί κάλυμμα, το οποίο να παρέχει την εν λόγω προστασία, αλλά τοποθετήθηκε το ανωτέρω μεταλλικό κομμάτι, το οποίο δεν απέτρεπε την είσοδο του χεριού από την οπή πληρώσεως και την επαφή του με τον κοχλία (βλ. την από 7.6.2000 έκθεση του τεχνικού επιθεωρητή του Υπουργείου Εργασίας).

Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν στην προσπάθεια του ενάγοντος, ο οποίος ήταν εντελώς αδαής με τη χρήση της κρεατομηχανής, να σπρώξει το κρέας στη χοάνη πληρώσεως, ο ατέρμονας της μηχανής να του πιάσει τα δάκτυλα του δεξιού του χεριού και να ακρωτηριαστούν δύο από αυτά (βλ. και την ανωτέρω έκθεση).

Υπαίτιοι του ατυχήματος αυτού ήταν τα όργανα της εναγομένης, τα οποία ήταν αρμόδια για την τοποθέτηση και την ασφαλή λειτουργία της κρεατομηχανής, τα οποία με την ως άνω αμελή συμπεριφορά τους παραβίασαν τις διατάξεις που προαναφέρθηκαν, οι οποίες έχουν τεθεί για την ασφάλεια των εργαζομένων σε επιχειρήσεις κρεοπωλείου.

Υπαίτιος επίσης ήταν και ο τρίτος εναγόμενος, ο οποίος από έλλειψη της προσοχής που όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει με τις ικανότητες που διέθετε, δεν φρόντισε να ενημερώσει τον ενάγοντα για τους κινδύνους από τη χρήση της κρεατομηχανής, να του απαγορεύει τη χρήση της πριν βεβαιωθεί ότι αυτό μπορούσε να γίνει με ασφάλεια, να μην του αναθέσει την εξυπηρέτηση κανενός πελάτη πριν βεβαιωθεί ποια ακριβώς εργασία ήταν απαραίτητη για την εξυπηρέτησή του και να έχει συνεχώς τον έλεγχο και την εποπτεία του. Για όλα αυτά ήταν υποχρεωμένος ως υπεύθυνος του κρεοπωλείου, αλλά και ως μέσος συνετός άνθρωπος, γνωρίζοντας ότι ο ενάγων είχε προσληφθεί ως μαθητευόμενος και κατά συνέπεια και την άγνοιά του για τους κινδύνους από τη χρήση των κρεατομηχανών και την ασφαλή χρήση τους.

Ο δεύτερος εναγόμενος, κατά το χρόνο του ατυχήματος είχε την ιδιότητα του μέλους του ΔΣ της πρώτης εναγομένης και ήταν αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος με ειδικότερα καθήκοντα α) του αγορανομικού υπευθύνου β) του εκπροσώπου σε κάθε σχέση της εταιρίας με ΝΠΔΔ, γ) του εκπροσώπου έναντι των ΟΤΑ, δ) της αναπλήρωσης του διευθύνοντα συμβούλου Π.Π. ως προς την εκπροσώπηση της πρώτης εναγομένης ενώπιον κάθε δικαστικής, διοικητικής και δημόσιας εν γένει αρχής, με την ιδιότητα του διαδίκου και νομιμοποιούμενου σε κάθε δικαστική πράξη (ΦΕΚ τ. ΑΕ και ΕΠΕ .../20.8.1997). Για την ασφαλή λειτουργία του ως άνω κρεοπωλείου δεν αποδείχθηκε η οποιαδήποτε αρμοδιότητά του, πέραν της ευθύνης του για αγορανομικές παραβάσεις και επομένως ως προς αυτόν η αγωγή είναι αβάσιμη κατ' ουσίαν και απορριπτέα.

Περαιτέρω, όμως, συνυπαίτιος του τραυματισμού του υπήρξε και ο ενάγων, ο οποίος από έλλειψη της προσοχής που όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει με τις ικανότητες που διέθετε, χρησιμοποίησε τα χέρια του για να σπρώξει το κρέας στη χοάνη πληρώσεως της κρεατομηχανής, αν και όφειλε να γνωρίζει του κινδύνους από την ενέργειά του αυτή, οι οποίοι είναι γνωστοί σε όλους, αντί να χρησιμοποιήσει το εργαλείο (γουδοχέρι) που υπήρχε πάνω στην κρεατομηχανή, όπως θα έκανε ο κάθε μέσος συνετός άνθρωπος με τις γνώσεις και τις ικανότητές του. Το ποσοστό της συνυπαιτιότητάς του αυτής ανέρχεται στο 40%, ενώ για το υπόλοιπο 60% υπαίτιοι είναι η πρώτη και ο τρίτος εναγόμενοι.

Τέλος αποδείχθηκε ότι ο ενάγων από τον τραυματισμό του υπέστη και ηθική βλάβη από τους πόνους, την ταλαιπωρία και τη στενοχώρια που δοκίμασε από τα τραύματά του και τη μόνιμη αναπηρία του σε ηλικία 25 ετών. Η εύλογη χρηματική ικανοποίηση για την αποκατάσταση της εν λόγω ηθικής βλάβης ανέρχεται στο ποσό των δρχ. 4.000.000 ή στο ποσό των 11.738,81 ευρώ, λαμβανομένων υπ' όψιν των συνθηκών του ατυχήματος, των δυσμενέστατων συνεπειών του για τον ενάγοντα, του βαθμού του πταίσματος των εναγομένων και της συνυπαιτιότητας του παθόντος και των οικονομικών δυνατοτήτων των διαδίκων. Κατόπιν αυτών έπρεπε να απορριφθεί η αγωγή ως αβάσιμη κατ' ουσίαν ως προς τον δεύτερο εναγόμενο, να γίνει μερικά δεκτή αυτή ως βάσιμη και κατ' ουσίαν ως προς την πρώτη και τον τρίτο των εναγομένων και να αναγνωριστεί ότι αυτοί οφείλουν να καταβάλουν στον ενάγοντα, σε ολόκληρο ο καθένας, το ως άνω ποσό των 11.738,81 ευρώ. Επομένως το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο δέχθηκε μερικά την αγωγή ως βάσιμη και στην ουσία ως προς την πρώτη εναγομένη για το ποσόν των 4.500.000 δρχ. ως χρηματική ικανοποίηση του ενάγοντος, λόγω ηθικής βλάβης του, έσφαλε μόνον ως προς την απόρριψη της αγωγής ως προς τον τρίτο εναγόμενο και ως προς το ότι δεν δέχθηκε παράβαση των όρων ασφαλείας των εργαζομένων από την πρώτη εναγομένη, όπως βάσιμα υποστηρίζει και ο ενάγων με τους τρίτο και τέταρτο λόγους της έφεσής τους, ως προς το ποσοστό συνυπαιτιότητας του ενάγοντος στον τραυματισμό του και το ύψος του οφειλόμενου ποσού για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, όπως βάσιμα υποστηρίζει και η πρώτη εναγομένη με τον τέταρτο λόγο της έφεσής της.

Ως προς τα υπόλοιπα, ορθά εφάρμοσε τις διατάξεις που προαναφέρθηκαν και εκτίμησε τις αποδείξεις που προσκομίστηκαν, δεν έσφαλε και όσα αντίθετα υποστηρίζουν οι εκκαλούντες με τους υπόλοιπους λόγους των εφέσεών τους, είναι αβάσιμα.

Ο δεύτερος και τρίτος από τους λόγους της έφεσης, της πρώτης εναγομένης, με τους οποίους παραπονείται για το ότι η εκκαλουμένη κηρύχθηκε προσωρινά εκτελεστή και για το ύψος της επιβληθείσας δικαστικής δαπάνης, είναι χωρίς αντικείμενο μετά την έκδοση αυτής της αποφάσεως. Πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί η έφεση του ενάγοντος κατά του

δευτέρου εναγομένου ως αβάσιμη και κατ' ουσίαν, να γίνουν δεκτές και οι δύο εφέσεις κατά τα υπόλοιπα, ως βάσιμες και κατ' ουσίαν, κατά παραδοχή των ανωτέρω βασίμων λόγων τους, να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση, να κρατηθεί η υπόθεση, να δικαστεί κατ' ουσίαν, να γίνει μερικά δεκτή η αγωγή ως προς την πρώτη και τρίτο των εναγομένων, όπως ανωτέρω και να καταδικαστούν οι εν λόγω εναγόμενοι σε μέρος των δικαστικών εξόδων του ενάγοντος και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας, διότι μερικά κέρδισαν και έχασαν τη δίκη (άρθρο 178, 183 ΚΠολΔ). [...].

(Δέχεται εν μέρει τις εφέσεις κατ' ουσίαν ως προς όλους τους εκκαλούντες πλην ενός.)